

בס"ד

סיפור בהמשכים 1

מבצע דמוקלוס

מתוך 'ליקוטי שמואל'

מלקט ועורך: ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. ל, eisikovits1@gmail.com

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרם. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד .

החיבור הראשון הופיע במסגרת

'מפעל ליקוטי שמואל'

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"

בשעה טובה ומוצלחת, בסייעתא דשמיא, רואה אור ספר חדש ומפעים:

ליקוטי שמואל – חומש בראשית

לאחר שנים של עיון, איסוף, ליקוט ועריכה, יוצא לאור ספר – סוף מעשה במחשבה תחילה ייחודי המאגד את מיטב הקטעים, המאמרים, הסיפורים והמשלים שהופיעו בעלוני פרשת השבוע בשנים האחרונות. דברי חן ושכל טוב, שנבחרו בקפידה וערוכים בטוב טעם, כדי להחיות את הלב ולהאיר את השולחן.

מתוכן הפרקים: רעיונות מאירי עיניים לפרשיות השבוע • משלים מעוררי מחשבה • סיפורים נוגעים ללב • פנינים להעשרה ולהעברה בשולחן שבת

מתאים ללימוד אישי, למסירת דבר תורה ולשיחה משפחתית

ערוך ומוגש בעמל רב על ידי הרה"ג שמואל אייזיקוביץ שליט"א

כעת למכירה במחיר שווה לכל נפש – כרך ראשון על חומש בראשית

60 ש"ח בלבד

להזמנה:

<https://dash.bookpod.co.il/product/2231>

מבצע דמוקלוס

פתיתי שלג נשרו מעדנות מתוך רקיע אפור כפלדה. הם כיסו את הכיכר האדומה בשכבה לבנה שהפכה עד מהרה לעיסה עכורה תחת רגליהם של ההמונים שבאו לצפות בתהלוכה הצבאית. האלפים שנהרו על גשר מוסקובורצקי הגדול החוצה את נהר מוסקבה היו מכורבלים במעילי צמר וכובעי פרווה כהים. למרות הגשם הדקיק שזרזף עליהם ללא הפוגה, רובם לא נשאו מטריות. אולם אפילו מזג האוויר הסגרירי לא הצליח להשבית את האווירה החגיגית שעמדה באוויר הצונן.

היה זה יום חגה של "מהפכת אוקטובר", זו שארבעים שנה קודם לכן הגשימה את חלומותיו האדומים של החבר לֵנִין, וליבו של כל אזרח סובייטי הגון התרחב מגאווה. פוסטרים ענקיים ועליהם דיוקנאות של לנין וסטלין נתלו מעל הבניינים הסובבים את הכיכר האדומה. דגלים אדומים התנופפו מעל גגות הקרמלין. רמקולים השמיעו מנגינות לכת עליזות.

עיני הכל היו נשואות אל מרפסת הקרמלין היכן שניתן היה להבחין בדמויותיהם הזעירות של שלושת מנהיגי ברית המועצות: ניקיטה חרושצ'וב; קלימנט ורושילוב; וניקולאי בולגנין. השלושה לבשו מעילים פשוטים ללא עיטורים וחבשו כובעי פְּדוֹרָה אפורים, תלבושת של פועלים פשוטים, שהרי תחת המשטר הקומוניסטי כולם שווים – מלבד אלה ששווים קצת יותר.

בולגנין נשא נאום ארוך ומייגע בו ציטט באריכות מהגותו של קרל מרקס. אחריו דיבר חרושצ'וב שכיוון את דבריו אל מנהיגי העולם המערבי. "אל תחשבו כי הבנין הקפיטליסטי הרקוב שלכם יאריך ימים!" הכריזו והרמקולים הדהדו את דבריו. "פועלי כל העולם מתאחדים נגד הדיכוי והשעבוד! בקרוב כולכם תושלכו לפח האשפה של ההיסטוריה ועל חורבותיכם נבנה עולם חדש ומתוקן של שוויון וצדק!" מובן שכאשר המנהיג הסובייטי דיבר על "דיכוי ושעבוד" הוא לא הזכיר את מאות אלפי האסירים הנמקים בגולג הסיבירי, או את מאות מיליוני האזרחים החיים במדינת משטרה תחת אימת הקג"ב. הנאומים היו מייגעים וטרחניים אבל אי אפשר היה שלא להבחין בנימת האופטימיות והניצחון שנשזרה בקולם של הדוברים.

ואכן באותו יום מושלג של נובמבר 1957 הייתה לאופטימיות הסובייטית על מה לסמוך. זו הייתה שעתה היפה של ברית המועצות. האימפריה הקומוניסטית הייתה בשיא כוחה ודעתם של רבים הייתה כי עתיד האנושות שייך לה. הצלחותיה של מוסקבה באו בנחשול שאי אפשר היה לעמוד בפניו. רק חודשיים קודם לכן שיגרה ברית המועצות את לוויין החלל הראשון בהיסטוריה "ספוטניק 1", הישג טכנולוגי כביר שהכה בתדהמה את העולם. כעבור חודש שיגרו הסובייטים את "ספוטניק 2" ובתוכה הכלבה לייקה, היצור החי הראשון שנשלח לחלל החיצון. במהלך אותה שנה גם הספיקה ברית המועצות להפיל מטוס ריגול אמריקאי, לדכא את המרד האנטי-קומוניסטי בהונגריה, ואפילו לארח את ה"פסטיבל הבינלאומי לנוער" שהפך לחלון ראווה של הישגי המשטר הקומוניסטי. המלחמה הקרה הייתה בשיאה ודומה היה כי ידם של הסובייטים על העליונה.

עם תום נאומי המנהיגים הגיע החלק העיקרי בטקס.

מכיוון שדרת וסילבסקי ספוסק הופיעו יחידות הצבא האדום כשהן צועדות בסך. לפנייהם נסעו באיטיות שתי מכוניות 'זיל' יוקרתיות בתוכן ניצבו שני גנרלים בכירים, מדיהם מעוטרם בפסיפס של מדליות, שסקרו את המסדר הצבאי. אחרי החיילים באה תזמורת הצבא האדום. אחריהם הגיעו דגלנים שביצעו שלל תרגילי הצדעה. אחריהם בשאגת מנועים גדוד של שריוניות, כל אחת נושאת שני אנשי צוות וששה לוחמים שכולם עומדים בדיוק בזווית הנכונה ליצירת הפוזה הנדרשת. אחרי השריוניות בא תורם של הטנקים: T34 כבדים שהרעידו בדהרתם את הקרקע ופלטו עננים מצחינים של עשן שחור. אחרי באו תותחים מתנייעים, נגררים אחר המשוריינים בהם נסעו אנשי הצוות שלהם.

היה זה מפגן כוח אדיר של הצבא האדום, מפגן שנתי שנועד להזכיר לבעלי ברית פוטנציאלים מדוע כדאי להם לסמוך על כוחה של ברית המועצות ולהזהיר אויבים שלא כדאי להם להתעסק איתה. אחרי הארטילריה באו משגרי הרקטות ומערכות נ"מ.

אחריהם באו משאיות ענק שגררו אחריהן טילים בליסטיים בין-יבשתיים - מפלצות מעופפות באורך מאה מטרים המסוגלות לשאת ראש נפץ גרעיני לכל מקום בעולם.

הקהל הביט בהשתאות ובמורא בכלי הנשק האדירים שחלפו לנגד עיניהם, ביטוי מוחשי מעין כמוהו לעוצמתו של הדוב הרוסי. אולם לא רק אזרחי ברית המועצות התעניינו בתהלוכה הצבאית. על במה מיוחדת עמדו הנספחים הצבאיים של שגרירויות המערב ובחנו את כלי הנשק בסקרנות מרובה. בתוך הקהל הסתובבו סוכנים סמויים של שירותי הביון המערביים וניסו לצלם אותם מקרוב. במפקדת נאט"ו היו להוטים מאוד למצוא כל בדל רמז שייתן להם מידע על היכולות הצבאיות של הרוסים.

אולם בפעם הזאת לא נדרשו הסוכנים והמרגלים למאמץ מיוחד. הסובייטים הכינו עבור העולם הפתעה גדולה והם התעתדו להכריז עליה בקול רעש גדול. פתאום נשמע קול טרטור מנועים שהלך והתחזק. הקרקע רעדה מתחת לרגלים ומעל ראשי הנאספים חלף גל של מפציצים ענקיים. הקהל גנח בהתפעלות. המפציצים היו חריגים בגודלם. מוטת כנפיהם הגיעה ל 480 מטרים ואורכם ל-45 מטרים. לפי עוצמת הרעש שהשמיעו ניתן היה להתרשם כי הם מצוידים במנועים עוצמתיים במיוחד.

בימים שלאחר מכן הוברחו סרטי הצילום מעבר למסך הברזל והתצלומים הונחו לנגד עיניהם של ראשי נאט"ו. אנליסטים נדרשו לפענח את דגם המטוס ואת ביצועיו. איש במערב לא חשד שיש לחיל האוויר הסובייטי יכולות כה מרשימות. אחד האנליסטים בחן את תצלום השחור לבן בדקדקנות תוך שהוא נעזר בזכוכית מגדלת. לאחר מכן הרים את עיניו לעבר קבוצת הנוכחים הקטנה שהביטו בו בציפיה.

"יש לנו בעיה", אמר.

**

דממה נפלה על חדר הישיבות של מטה נאט"ו בבריסל שעה שהאנליסט הבכיר כיבה את האורות והציג את השקף הראשון. הייתה זו תמונת שחור-לבן של כלי טיס בלתי מוכר.

"הכירו את הטופולוב טו-95", אמר האנליסט. "אנחנו מכנים אותו 'הדוב'."

הוא לגם מכוס המים.

"למטוס הזה יש כמה יכולות מפתיעות שצריכות לעורר את דאגתנו", אמר. "שימו לב למנועים שלו. אלו הם מנועי טורבו-פרופ ולא מנועי סילון. חשבנו שרק לחילות האוויר המערביות יש מנועי טורבו-פרופ. מסתבר שטעינו. הסובייטים הצליחו בדרך כלשהי להניח את ידיהם על הטכנולוגיה הזאת."

הייתה זו בשורה בהחלט מדאיגה. מנועי טורבו-פרופ צורכים הרבה פחות דלק ממנועי סילון רגילים. משמעות הדבר שמפציץ בעל מנועים כאלה מסוגל להגיע לטווח גדול בהרבה עם אותה כמות דלק.

"אנחנו צריכים לצאת מתוך נקודת הנחה שבמצב מלחמה מפציצי חיל האוויר הסובייטי יהיו מסוגלים אפוא להגיע לכל פינה באירופה המערבית," אמר מפקד נאט"ו בקול קודר.

"אכן," אמר האנליסט. "אבל זו אפילו לא כל הבעיה".

הוא הצביע על כנף המטוס. "כמה מנועים אתם רואים?" שאל.

"ארבעה," באה התשובה.

"בדיוק. וזאת בעיה רצינית מאוד," אמר האנליסט בעודו ניגש להדליק את האור בחדר. "כל מטוס נאט"ו בגודל דומה זקוק ל**שמונה** מנועים בשביל להמריא. עם פחות מנועים הוא פשוט לא יצליח להתרומם מעל הקרקע. אבל המטוס הסובייטי הזה מסוגל להמריא עם מטען כבד של פצצות כשבכנפיו יש **ארבעה** מנועים בלבד. הטכנולוגיה הסובייטית, רבותי, לא רק השיגה אותנו. היא כבר עקפה אותנו".

גניחת תסכול נשמעה בחדר.

"איך הם עשו את זה?" נדהם מפקד נאט"ו. "הרי ברור שהרוסים מפגרים הרבה מאחורינו בטכנולוגיה אווירית?"---

**

התשובה לפליאתו של מפקד נאט"ו ישב באותם רגעים בבית עלוב בעיירה קויבשוב ומרט את שערותיו בתסכול.

פרדיננד ברנדנר בן ה-42 היה מהנדס גרמני רחב כתפיים וסמוק לחיים שהטיל אימה על הכפופים לו בגלל מזגו הלוהט ואופיו האלים. בימי מלחמת העולם השניה ברנדנר היה הנשק הסודי של הרייך השלישי. כמהנדס מטוסים בחברות "יונקרס" ו"דסאו" ניצב ברנדנר בחוד החנית של הטכנולוגיה הנאצית המתקדמת ביותר. הוא היה אחראי על פיתוח מטוס המסרשמיט-212, מטוס הקרב הסלוני הראשון בהיסטוריה, שהטיל את מוראו על חילות האוויר של בעלות הברית בחודשי המלחמה האחרונים. לו היה המטוס הזה מופיע בשלב מוקדם יותר של המלחמה ובמספרים גדולים יותר - לא מן הנמנע כי הנאצים היו מנצחים בו.

עוד בטרם הסתיימה המלחמה הסתיימה החלה ההתנפלות של בעלות הברית על הידע המדעי והטכנולוגי היקר מפז שצבר הרייך המתמוטט. עיני הכל היו נשואות אל היום שאחרי המלחמה וכל הצדדים ידעו כי זה אשר יניח את ידו על המדענים הגרמנים וציודם יזכה ליתרון מובהק במרוץ הצפוי לפרוץ בין המעצמות.

האמריקאים היו זריזים יותר. במסגרת מבצע "פייפרקליפ" הם השתלטו על בסיס ניסוי הטילים הנאצי בפנמונדה והעבירו אותו עם כל אנשיו לארה"ב. אולם גם הרוסים לא טמנו את ידם בצלחת. הם אומנם לא הצליחו לתפוס את טילי הוי-2 הגרמניים, אבל במקום זאת זכו לשלל מובחר לא פחות: הם כבשו את מפעלי 'דסאו' היכן שהגרמנים בנו את המטוסים המשוכללים ביותר שלהם.

הסובייטים פעלו בתחכום. הם רצו מאוד בידע ובנסיון של המהנדסים הגרמנים, אבל ידעו כי אם ינהגו בהם בברוטאליות הרוסית האופיינית הם לא יוכלו להפיק מהם הרבה תועלת. הם בקשו מהנדסים יצירתיים שיוכלו לשדרג את היכולות הטכנולוגיות של ברית המועצות, לא חבורה של אסירים ועובדי כפיה.

תחילה ארגנו עבור מאות מהנדסי המפעל סעודה דשנה שכללה יינות משובחים, וודקה, קוויאר ומעדנים שכדוגמתם לא ראו המהנדסים הגרמנים מאז פרצה המלחמה. קבלת הפנים החגיגית הפיגה את חששותיהם של הגרמנים מפני נקמה אפשרית של הגרמנים והכהתה את חשדותיהם. ואז, למחרת בבוקר, נכנס הקג"ב לפעולה. במבצע זריז ויעיל הועמסו המהנדסים ובני משפחותיהם על תשעים ושתיים רכבות, הם וכל רכושם, ונשלחו לקויבישוב שעל נהר הוולגה.

כאשר הגיעה הרכבת ליעדה נדהם ברנדנר ממראה עיניו. הוא גילה להפתעתו כי הסובייטים פירקו ביסודיות את מפעל המטוסים שבו עבד והעבירו אותו בשלמותו לאדמה רוסית. כמה מהמכונות במפעל היצור הגרמני היו עדינות ומשוכללות ביותר אולם מסתבר כי המודיעין הסובייטי הכין שיעורי בית כנדרש וידעה בדיוק איך להעבירם. המבנה שעל גדת הוולגה היה עותק זהה לחלוטין של בנין המפעל בו עבד ברנדנר, עד כדי כך שאפילו המשרד שלו – כולל השולחן והמסמכים – היה באותו המקום בדיוק. בסמוך למפעל הקימו הסובייטים עיר קטנה ובה מקום ל-15,000 נפש שיועד לעובדים הגרמנים ובני משפחותיהם. השלט בכניסה לעיר הכריז: "קולקטיב יונקרס-במ"וו".

"ברוכים הבאים לגן העדן לפועלים", בישר להם הקומיסר הסובייטי. "אנחנו שמחים שבחרתם מרצונכם החופשי לתרום לחיזוק כוחו של הקומוניזם העולמי – וזאת ככפרה חלקית על כל העזרה שהענקתם לאויב הפאשיסטי. מעתה ואילך אתם פטורים מכל דאגה כלכלית. כמו כל אזרח חופשי אחר בברית המועצות הממשלה תעניק לכם את

כל הנחוץ לקיומכם. אתם תצטרכו רק לתת לממשלה כפי יכולתכם ולהעביר לידי המהנדסים שלנו את כל מה שאתם יודעים מנועי סילון. אנחנו מצפים שהעבודה הזאת תמשך חודשים ספורים. מיד עם תום עבודתכם כאן תהיו רשאים לחזור הביתה".

מהר מאוד התברר לגרמנים כי משמעות "אזרח חופשי" בברית המועצות היא מעט שונה מהמקובל במקומות אחרים בעולם. שומרים מזוינים עמדו בכניסה לעיר הקטנה שלהם שהוקפה כלבי שמירה וגדרות תיל. נאסר עליהם לקיים כל קשר עם אזרחים רוסים מקומיים או עם מהנדסים גרמנים שעבדו באגפים אחרים של הפרויקט. הקומיסר גם הסביר להם כי כל עיכוב או תקלה בפרויקט ייחשבו כ"סבוטז" (חבלה) וייענש בחומרה מרבית.

הואיל וכל מסמכי היצור של מטוס הסילון הגרמני הושמדו לפני סוף המלחמה נאלצו המדענים הגרמנים לנסות ולשחזר את הנוסחאות והנתונים מתוך זיכרונם בלבד. הם עבדו בקצב קדחתני שכן איש מהם לא רצה להסתכן בגורל הנורא מכל: להישאר מעבר למסך הברזל בשעה שכל חבריו ישובו הביתה. תנאי החיים של המהנדסים הגרמנים היו רחוקים מרמת החיים לה הורגלו בגרמניה, אבל לא צריך לחמול עליהם במיוחד. מצבם עדיין היה טוב לאין ערוך מהיחס שהם עצמם העניקו בשעתו לעובדי הכפיה היהודים שעבדו תחת ידם.

עד מהרה תפס פרדיננד ברנדנר את מקומו בראש צוות הפיתוח הגרמני. התוקפנות הטבעית שלו התעוררה מחדש ועתה, משהוענקו לו סמכויות ועוצמה, הוא רדה בכפופים לו ללא רחם. אחת היא לו אם הפקודות באות אליו מקצינים נאצים או קומיסרים סובייטים – הוא מילא אחריהן בציטנות.

שלוש שנים נמשך המאמץ הסיזיפי ובסיומו עשו הגרמנים את הבלתי ייאמן. הם שיחזרו מהזיכרון בלבד את הנוסחאות המתמטיות הסבוכות, ביצעו מחדש את הניסויים הנחוצים, ומסרו לידי הסובייטים אב טיפוס של מנוע סילון פועל.

לכבוד ההישג המפואר נערכה מסיבה שכללה כמויות מופלגות של בירה וודקה. המחיצות בין הרוסים והגרמנים נפלו ושני הצדדים חגגו כאילו היו ידידים מאז ומעולם. הקומיסר הסובייטי השתכר כלוט. כטוב ליבו באלכוהול שלף אקורדיון וניגן שירי עם רוסיים. הוא חיבק את כתפיו של ברנדנר. "אני רואה שאתה מאושר, קומרד", אמר לו. "אתה בוודאי שמח שהצלחתם בפרויקט".

"כן", אמר ברנדנר. "אבל מה שמשמח עוד יותר זה שאנחנו תיכף חוזרים הביתה..."

פניו של הקומיסר הרצינו. "האח... כמה חבל שזה לא יקרה בקרוב..."

החיוך על פרצופו של ברנדנר קפא. "אבל הבטחתם לנו שבגמר הפרויקט נהיה חופשיים ללכת!"

"באמת הבטחתנו, הסכים אתו הקומיסר. "אבל לא הבטחנו לקיים..."

למראה פניו הנדהמות של ברנדנר הוא הוסיף: "אתה מכיר את החברה שם למעלה בקרמלין – תמיד יש להם אילוצים חדשים ודרישות חדשות". הוא פכר את ידיו. "ככה זה עם הפוליטיקאים בכל מקום בעולם – תמיד רוצים עוד".

"מה הפעם?" דרש ברנדנר לדעת.

הקומיסר הנמיך את כולו. "למודיעין הצבאי הסובייטי נודע כי האמריקאים בונים מנוע מסוג חדש שנקרא 'טורבו-פרופ'. תבנו לנו אחד כזה ואז אתם משוחררים הביתה".

"אבל... אבל מעולם לא עשינו דבר כזה, גמגם ברנדנר.

הקומיסר משך בכתפיו.

"הפתגם אומר שאם נותנים לו מספיק זמן אין דבר שמהנדס גרמני אינו מסוגל לבנות. בקרמלין כנראה מאמינים בפתגם הזה".

**

שנתיים אחר כך הצליחו המדענים הגרמנים לעמוד במשימה. הם בנו מנוע טורבו-פרופ ראשון מסוגו בעל עוצמה של 6,000 כוחות סוס. אבל הרוסים לא היו מוכנים להסתפק בכך, כמובן. "עכשיו אנחנו רוצים שתכפילו את עוצמת המנוע", אמרו.

בשלב זה לא נותר לברנדנר אפילו הכוח למחות. הוא משך בכתפיו בלאות וחזר בלי מילה לשולחן השרטוטים. המשימה שהוטלה עליהם הפעם הייתה קשה במיוחד. מנוע בעוצמה של 12,000 כוח סוס היה דבר שנחשב לבלתי אפשרי מבחינה פיזיקלית. אולם המדענים עדיין האמינו כי הפעם הזאת יעמדו הרוסים במילתם וישלחו אותם לחופשי.

"אנחנו נמצאים בכלא והמפתח שלנו לחופש הוא המנוע הזה", אמר ברנדנר לאנשיו. "תקדישו לזה את החשיבה הכי יצירתית שלכם, כאילו אתם חופרים מנהרת בריחה מהכלא".

כנראה שהדרבון והלחץ עשו את שלהם שכן בתוך חודשיים בלבד הצליחו המהנדסים לחשוב על פתרון יצירתי שלא נוסה בשום מקום אחר, פתרון שאפשר להם לעקוף את רוב הבעיות הטכניות. נדרשו להם שנתיים בלבד לתרגם את הרעיון מהכוח אל הפועל. במקביל שיכללו הסובייטים את טילי V-2 הגרמניים שנפלו בידם. הם המשיכו בבניית

סדרת טילי ה-V שהיטלר ימ"ש חלם עליהם אבל שבחסדי שמים מעולם לא היה סיפק בידו לבנות אותם. עד מהרה היה להם ארסנל טילים מרשים שהיו מסוגלים לטוס מיבשת ליבשת או מכדור הארץ לחלל.

וכך, בתהלוכה הצבאית בכיכר האדומה של שנת 1957 נדהמו מפקדי נאט"ו לגלות באיזה מהירות התקדמו תכניות התעופה והטיילים של הרוסים – בעיקר הודות לאלפי המדענים הגרמנים שעדיין הוחזקו באותה עיר קטנה שלצד הוולגה.

**

בשנת 1956 ברנדנר סוף סוף היה חזרה בגרמניה, יחד עם עוד כמה אלפי מהנדסים ומדענים שהרוסים שחררו. מה שאמור היה להיות ביקור קצר של "כמה חודשים" הפך לשהות של למעלה מעשר שנים בשבי הרוסי. אולם בשלב הזה הגיעו הרוסים למסקנה כי הם סחטו מהלימונים הללו כל מה שאפשר היה לסחוט. הידע והנסיון של המדענים הגרמנים מוצה עד תומו ועתה הגיע הזמן לפנות את השטח לדור חדש של מהנדסים צעירים מתוצרת רוסיה שימשיכו הלאה.

גרמניה אליה שבו המדענים הייתה מקום שונה מאוד מהמדינה אותה עזבו עשר שנים קודם לכן. אז, מכונת המלחמה הנאצית העמידה את מהנדסי הטיילים והמטוסים במוקד המאמץ הטכנולוגי והעניקה להם כל מה שביקשו. מערב גרמניה החדשה, לעומת זאת, הייתה מדינה נטול צבא שעדיין גששה בזהירות את דרכה בעולם הפוסט-נאצי. ברנדנר מצא עבודה כמדריך טכני בחברה שיצרה טורבינות ליצור חשמל אבל העבודה הזאת שעממה אותו. הוא חש בלתי מנוצל ומבוזבז.

היו עוד אלפים כמוהו. בהתאם לתנאי הכניעה שנכפו עליה עם תום המלחמה נאסר על גרמניה לעסוק בפיתוח טילים ומטוסים והמדענים מצאו עצמם מתוסכלים, מובטלים ומחוסרי מעש. זמן קצר לאחר שובו לגרמניה נודע לברנדנר כי פרויקט הטיילים הצרפתי מחפש עובדים מוכשרים. הצרפתים ידעו כי אם יוודע לציבור כי מדענים גרמנים שעבדו עד לא מכבר עבור היטלר מהנדסים את פרויקט הטיילים שלהם, הדבר יחולל שערוריה גדולה. הוחלט אפוא שהמדענים הגרמנים יגורו בצד הגרמני של נהר הריין ויסעו בכל יום באוטובוסים למרכז פיתוח טילים שהוקדם בצד הצרפתי של הנהר.

ברנדנר התקבל לעבודה אך זו לא האריכה ימים. הצרפתים גילו שפרויקט טילים הוא בור תקציבי שאין לו סוף, והם נזקקו לכסף למטרות דוחקות יותר. הפרויקט נסגר ועובדיו התפזרו. היו עוד כמה מדינות שהתעניינו במדענים המובטלים. ספרד, שבראשה עמד גנרל פרנקו הפאשיסט, שקלה במשך זמן מה לפתח מטוס קרב עצמאי משל עצמה. כך גם ארגנטינה שהפכה זה מכבר לעיר מקלט עבור פושעים נאצים

נמלטים. אבל כל המדינות הללו גילו במוקדם או במאוחר שפרויקט תעופתי מסוג כזה הוא לוקסוס שרק מדינה בעלת בסיס תעשייתי עצום ורזרבה תקציבית בלתי נגמרת יכולה להרשות לעצמה.

יום אחד בחודשי הקיץ של שנת 1958 בעודו יושב מובטל בביתו נתקל ברנדנר במודעה זעירה שהתפרסמה בעיתון היומי בו נהג לקרוא. הייתה זו מודעה כה קטנה שאלמלא השעמום והבטלה שמילאו את יומו ספק אם היה מבחין בה. **"תעשייה אווירונאוטית בצפון אפריקה זקוקה למומחים"**, נאמר בהודעה. מתחת למילים הספורות הללו הופיע מספר דואר בציריך לשם התבקשו המעוניינים לשלוח קורות חיים.

ברנדנר קפץ על המודעה כמוצא שלל רב. לא היה לו מושג איזה תעשיית אווירונאוטיקה קיימת הצפון אפריקה אבל המחשבה כי יחזור למרכז העניינים הרגינה את ליבו. הוא התגעגע לימים בהם ניצב בחוד החזית של הפיתוח הטכנולוגי וחלם לשוב לימי נעוריו. בלי להרהר בכך יותר מדי התיישב ליד מכונת הכתיבה שלו דחף לתוכה גליון נייר חלק והחל מקליד את קורות חייו והישגיו המדעיים. ליבו הלם בהתרגשות. אולי מכאן תצמח לו הישועה?...

מכתבים דומים לזה של ברנדנר זרמו לתיבת הדואר השוויצרית מכל רחבי גרמניה. זה היה כמו פיתיון שמשך דגים רעבים מכל עבר. עובדי הדואר היו מקבלים את המכתבים ומניחים אותם בתיבה הנכונה באדישות גמורה שרק שוייצרים מסוגלים לה. הם כבר הכירו את האיש שבא לאסוף אותם אבל בהיותם שווייצרים לא גילו בו כל ענין זולת מנוח ראש אוטומטי.

הוא היה איש צעיר למראה, בשנות הארבעים לחייו, שנראה כאיש עסקים מהסוג המצוי אך תכונתו הבולטת ביותר הייתה שלא הייתה לו כל תכונה בולטת. הוא היה מסוג האנשים הנטמעים בנקל בסביבתם ואינם מושכים כל תשומת לב, וככל שהדבר היה תלוי בו הוא העדיף שכך יישארו הדברים. שמו היה חסן סייד כמיל.

כמיל נהג להופיע בסניף הדואר המרכזי של ציריך, הציג את תעודת הזהות שלו בפני העובדים, ואוסף לחיקו את המכתבים שנמסרו לו. לו היה מאן דהו מתחקה אחר עקבותיו היה מופתע לגלות כי סיפורו של כמיל מורכב הרבה יותר מכפי שניתן היה לראות בעין.

חסן סייד כמיל היה מהנדס בהכשרתו. בגיל צעיר עזב את מצרים מולדתו ורכש השכלה באירופה. שם גם נשא לאשה דוכסית ממשפחת אצולה גרמנית, שמשפחתה הייתה מקושרת לרבים מאילי ההון והפוליטיקה של היבשת. עם קשרים שכאלה נכנס כמיל לעולם הסבוך ואפוף התככים של המסחר בנשק. בשנים שאחרי תום המלחמה

העולמית ידיו היו עמוסות עבודה. ארצות רבות שהשתחררו מעול הכיבוש נזקקו לנשק. כך גם תנועות התנגדות שצצו במקומות רבים בעולם. כמיל הרבה בנסיעות ממקום למקום, תיווך וקשר קשרים עד שבנה לעצמו שם של מי שמסוגל לספק גם את סוגי הסחורה היקרים והמיוחדים ביותר.

יום אחד, בסביבות 1958, קיבל כמיל פניה מאיש הקשר שלו בשגרירות המצרית בשווייץ.

"גנרל בכיר מבקש לפגוש אותך", נאמר לו. "יש לנו פרויקט חדש עבורך".

**

התחלנו את הסיפור בתהלוכה הצבאית בככר האדומה ביום המהפכה של שנת 1957, ושם גם נסיים את הפרק הזה שכן שרשרת האירועים הדרמטית שעמדה להתגלגל התחילה בארוע נוסף שהתרחש במהלך אותה תהלוכה, אירוע שלא עורר שום תשומת לב ומעטים היו עדים לו אבל הוא עתיד היה להכות הדים במזרח התיכון.

בין קהל הנכבדים שהוזמנו באותו יום מושלג לצפות בתהלוכה החגיגית היה המנהיג המצרי גמאל עבד אל נאצר. עטוף במעיל חורפי כבד, נאצר רעד מקור אך לא ויתר על ההזדמנות לצפות מקרוב בנשק הסובייטי המשוכלל. לא בכדי הזמינו אותו הסובייטים לתהלוכה. באותם הימים דרך כוכבו של נאצר והוא נחשב למנהיג הבולט ביותר בעולם הערבי.

חמש שנים קודם לכן ארגן נאצר את "מרד הקצינים" ועלה לשלטון בקהיר. במהירות מיקם את עצמו כמנהיג נמרץ ורב תעוזה. "כל העולם הערבי צריך להתאחד סביב מטרה אחת!" שלהב את ההמונים בכיכרות. "רק אם נהיה מאוחדים נחזור להיות מעצמה עולמית כמו בימי קדם!"

לאידיאולוגיה של נאצר קראו "פן-ערביזם" ומטבע הדברים היה לו מועמד ברור להיות המנהיג העליון של האחדות הערבית הזאת: הוא עצמו.

אבל כדי לבסס את מעמדו לכתר נזקק נאצר לאיזה הישג אדיר, הישג שיכה בתדהמה את העולם כולו ויוכיח קבל עם כי לו יאתה ההנהגה. הישג אדיר שכזה יכול להיות, למשל, כיבושה של מדינת ישראל ותיקון עוולת ה"נכבה" שהעולם הערבי כולו קונן והתמרמר עליו. נאצר ידע שזאת לא תהיה משימה פשוטה. אף כי הרבה להתרברב בכוחו העצום הוא נזהר שלא להכנס לעימות חזיתי עם ישראל כל עוד אין בידו אמצעים מספיקים כדי לנצח במלחמה.

זו הסיבה שענינו של נאצר כמעט יצאו מחוריהן למראה המשאיות הנושאות טילי "סקאד" שעברו על פניו. אפילו פתיתי השלג הנושרים ללא הפוגה לא יכלו להסתיר את קוי המתאר המרשימים של המשאיות הענקיות והטילים העצומים שרכבו עליהם. הטילים הללו היו מבחינתו הרבה יותר מכלי נשק. הם היו סמל סטטוס פוליטי עוצמתי מאין כמוהו. בתור אשף הפוליטיקה הערבית מי כמו נאצר ידע את כוחו של הסמל על הדמיון המזרחי של מעריציו.

"לא אצטרך אפילו לשגר אי פעם את הטילים הללו," חשב לעצמו. "עצם העובדה שיש לי אותם תעורר כלפי הערצה עצומה בכל בירה ערבית מקהיר ועד בגדד".

מאוחר יותר באותו יום, במסיבת קוקטיל חגיגית עם הנכבדים הזרים, מצא נאצר הזדמנות להתקרב לניקיטה חרושצ'וב, המנהיג הסובייטי העליון. חרושצ'וב נראה במצב רוח טוב ונאצר החליט לנסות את מזלו.

"טילי הסקאד שראיתי היום..." פתח ואמר. "הם מרשימים מאוד".

"בוודאי," הסכים איתו חרושצ'וב. "הם מיטב הטכנולוגיה הסובייטית. עם טילים כאלה נוכל לכתוש גם את ניו יורק".

"ובכן, מה דעתך שבעסקת הנשק הבאה בין בריה"מ למצרים נקנה ממכם כמה טילים כאלה? נניח משהו כמו מאה או מאתיים טילים יספיקו לנו?"

חרושצ'וב הרים את ראשו ופרץ בצחוק כה רועם שהוא כמעט נחנק על כוסית הוודקה שאחז בידו. יתר הנוכחים הסתובבו כדי לראות מה שלום המנהיג הסובייטי ומה הצחיק אותו כל כך. חרושצ'וב סיים להשתעל ומחה את דמעות הצחוק שנזלו מעינו. "אוי, נאצר יקירי, זו הייתה אחת הבדיחות היותר מוצלחות ששמעתי היום... הטילים הללו מיועדים למעצמות רציניות – כמו לנו או האמריקאים. אבל אתם מדינונת קטנטונת במזרח התיכון. אין לכם מה לעשות בצעצועים של הגדולים..."

נאצר חש בסומק המציף את לחייו הכהות אבל עדיין לא ויתר. "בכל זאת נוכל למצוא להם שימוש..." אמר בחצי חיוך מאולץ.

חרושצ'וב העמיס ערימת קוויאר על הקרקר שבידו ובלס אותו בפיו.

"מזה בדיוק אני חושש, גמאל יקירי," אמר לו תוך כדי לעיסה. "אתם הערבים – איך לומר זאת בעדינות – קצת חמי מזג ומדומיינים. אם אמסור לכם את אחד הצעצועים האלה אתם עלולים להתלהב יותר מדי ולעשות שטויות..." הוא טפח בחביבות על כתפו של נאצר. "אני ממליץ שתטעם קצת מהקוויאר שלנו כאן. מעדן מלכים ממש!"

הוא הלך לדרכו משאיר אחריו את המנהיג המצרי זועם ומושפל.

נאצר חרק את שיניו וקימץ את אגרופיו.

הרוסים לא רוצים למכור לו טילים – לו יהי. הוא את הטילים שלו כבר ישיג בדרך כזאת או אחרת. אם צריך הוא גם יבנה אותם בעצמו. הוא דמיין את פרצופו הסמוק של חרושצ'וב ביום בו יתבשר על הטיל המצרי הראשון שביצעו עולים על הסקאד. המחשבה הזאת הצליחה להעלות בדל חיוך על שפתיו של נאצר ולנחם מעט את האגו הפגוע שלו.

(המשך יבוא).